

Национален план за действие за опазване на биологичното разнообразие в България

Алекси ПОПОВ

От септември 1998 започна работата по създаването на Национален план за действие за опазване на биоразнообразието. Неговата цел е характеризирани на основните екосистеми в България, определяне на заплахите и опасностите за фаунистичното и флористичното разнообразие и препоръчване на мерки за отстраняване или намаляване на заплахите. Изработването му се финансира от Световния фонд за околна среда (GEF = Global Environmental Facility) чрез Програмата на ООН за развитие (UNDP = United Nations Development Program) и Министерството на околната среда и водите. Национален директор на проекта е г-н Христо Божинов - директор на Националната служба за защита на природата. За разлика от Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие (1994), която е разработена за повечето систематични групи на видово ниво, планът за действие ще бъде подготвен на ниво екосистеми и макроекосистеми.

Работата по проекта протече в два етапа. През първия етап екип от 25 зоолози и ботаници разработи въпросите за отделните екосистеми съответно за следните систематични групи организми: нисши растения (водорасли) и гъби, висши растения, безгръбначни животни, земноводни и влечуги, птици, бозайници и дивеч (за всички екосистеми), риби (само за морските и сладководните екосистеми), прилети (само за сухоземните екосистеми). Бяха подбрани следните екосистеми: морски, крайбрежни по черноморското крайбрежие, влажни зони по черноморското крайбрежие, река Дунав и влажни зони по дунавското крайбрежие, вътрешни води и влажни зони, равнинни (тревни), агроекосистеми, горски, планински (високпланински пасища). Независимо от кратките срокове членовете на екипа изпълниха компетентно своите задачи. Групата на участниците представлява пъстра палитра от представители на десетина научни институции, но повече от половината са от Института по зоология (7 души), Националния природонаучен музей (4 души) и Института по ботаника (4 души), т.е. от основните звена на БАН, в които се изследва биоразнообразието у нас. Някои цифрови данни дават представа за общия обем на извършената работа. Избрани са 160 определящи хабитата, някои от които се повтарят в различните макроекосистеми, и 1860 определящи вида животни и растения. Като застрашени са посочени 1019 вида и 50 хабитата. Ограничен брой от застрашените видове са предложени за провеждане на мониторинг през следващия период, а единични видове - за изготвяне на специални планове за действие за опазването им.

Особено внимание е обърнато на дефинирането на 73 основни заплахи за биологичното разнообразие и много други специфични заплахи за отделните групи организми. За всяка опасност за биоразнообразието е отбелязано времето на възникване, както и върху кои видове или групи организми тя въздейства пряко, върху кои - косвено и върху кои въздействието е само възможно, а също в каква степен се проявява съответната заплахата. За всяка опасност са изброени причините за възникване и нейните причинители. Главният резултат от извършената работа е формулирането на препоръки за отстраняване, предотвратяване или намаляване на степента на заплахите за всяка причина поотделно. Предложени са срокове за начало и очаквана продължителност на мероприятията, министерствата, които могат да осигурят изпълнението им, и когато и доколкото е възможно необходимите средства.

През втория етап подготвените от зоолозите и ботаниците препоръки бяха предоставени на експерти от 10 министерства за анализ и доразвиване в съответния отрасъл до декември 1998. В началото на 1999 ще бъде изготвен окончателният Национален план за действие по опазване на биологичното разнообразие и ще бъде предаден на правителството за приемане. С приемането на плана ще започне петгодишен период на прилагане на препоръките (1999-2003), за който е осигурено финансиране.